

JAARVERSLAG

Bibliotheek West-Brabant

2021

INLEIDING

Voor je ligt het jaarverslag van Bibliotheek West-Brabant over het jaar 2021. Een jaar waarin de bibliotheken weer een aantal lockdowns voor hun kiezen kregen, maar ook het jaar waarin bibliotheken door de regering als essentieel zijn benoemd.

Door de eerdere sluitingen van bibliotheken werd beter zichtbaar welke belangrijke rol bibliotheken in het leven van mensen speelt. De politiek heeft hierop geanticipeerd, waardoor wij tijdens de lockdown van december open konden blijven.

Ondanks corona hebben we heel veel WEL kunnen doen en dat laten wij graag zien in dit verslag.

Alle medewerkers en vrijwilligers van Bibliotheek West-Brabant hebben keihard gewerkt dit jaar. Met enorm veel flexibiliteit, expertise en enthousiasme is alles op alles gezet om zoveel mogelijk programmering te laten plaatsvinden zowel fysiek als online. Aan ambitie en enthousiasme is er geen gebrek.

Conform de Wet Stelsel Openbare Bibliotheekvoorzieningen (WSOB) en in opdracht van de acht gemeenten Bergen op Zoom, Halderberge, Moerdijk, Roosendaal, Rucphen, Steenberg, Woensdrecht en Zundert voert

Bibliotheek West-Brabant de vijf algemene wettelijke kernfuncties uit:

1. het ter beschikking stellen van kennis en informatie
2. het bieden van mogelijkheden tot ontwikkeling en educatie
3. het bevorderen van lezen en het laten kennismaken met literatuur
4. het organiseren van ontmoeting en debat
5. het laten kennismaken met kunst en cultuur

Deze zijn regionaal ingekleurd en worden door de bibliotheek vertaald naar de lokale situatie en netwerken. In dit verslag nemen we je graag mee in het verhaal van Bibliotheek West-Brabant 2021!

**de bieb
verbindt**

**ga je
mee?**

**STAP IN HET VERHAAL
VAN BIBLIOTHEEK
WEST-BRABANT!**

de bieb
verrast

BIBLIOTHEEK WEST-BRABANT

INHOUDSOPGAVE

Inleiding	2
Over Bibliotheek West-Brabant	4
Collectie	5
Vrijwilligers	6
Samenwerkingsconvenant	7
Ontwikkelingen van de ledenaantallen Bibliotheek West-Brabant in 2021	8
Corona	9
Het landelijk bibliotheekconvenant	10
Geletterde samenleving	11-13
Leven Lang Ontwikkelen	14-16
Participatie in informatiesamenleving	16-17
Algemene kerngetallen 2021	18

de bieb vernieuwt

2021 was voor Bibliotheek West-Brabant het tweede jaar na de samenvoeging van twee organisaties.

Er zijn verschillen in cultuur, werkwijzen en processen die aandacht vragen om de organisatie efficiënt en effectief te kunnen laten functioneren. Door corona was het samenvoegingsproces in 2020 nog niet volledig afgerond en is verder opgepakt in 2021. Er zijn grote slagen gemaakt in bijvoorbeeld het samenvoegen van al het beleid, verschillende werkprocessen, HR, BHV en ICT. Dit laatste onderdeel zal ook in 2022 nog de nodige aandacht vragen.

Op de ontstane achterstand in de **collectie** is in 2021 een inhaalslag gemaakt om de collectie te actualiseren en uit te breiden. De opgenomen reserves uit 2020 zijn hiervoor ingezet. In 2022 zal er extra aandacht zijn voor het actualiseren van de collectie.

De Certificeringsorganisatie Bibliotheekwerk, Cultuur en Taal toetst 1 keer in de vier jaar de kwaliteit van bibliotheekorganisaties door het uitvoeren van audits, zo ook van onze bibliotheek. Deze audit geeft inzicht of de kwaliteit en toekomstbestendigheid zijn gewaarborgd. **Bibliotheek West-Brabant is voor de komende vier jaar gecertificeerd.** Het auditteam heeft veel goede aanzetten aangetroffen. Het fusietraject is nog niet geheel afgerond. De ingrediënten voor een toekomstbestendige bibliotheek zijn aanwezig.

Het auditteam heeft het vertrouwen gekregen dat de vele intenties in de aankomende periode waargemaakt kunnen worden en dat Bibliotheek West-Brabant ook voor de toekomst met haar nieuwe maatschappelijke functie toegevoegde waarde heeft voor de acht gemeenten.

We zijn trots op het behaalde resultaat en kijken met vertrouwen naar de toekomst.

**samenvoegen van
beleid na de fusie**

**bibliotheek
gecertificeerd**

**inhaalslag
collectie**

De collectie van de bibliotheek West Brabant is het hart van onze dienstverlening. Zonder collectie, in welke vorm dan ook, geen bibliotheek. Onze collectie bestaat inmiddels uit o.a. boeken, tijdschriften en e-books, maar ook uit terug te kijken webinars en E-learnings. Iedere week wordt de collectie aangevuld met nieuwe, relevante materialen. Dat kunnen boeken zijn, maar ook educatief speelgoed en audio-visuele materialen. We maken het onze leden makkelijk door boeken die in bestelling zijn al reserveerbaar te maken en kunnen snel inspelen op de vraag naar nieuw leesvoer. Ook bieden we de mogelijkheid tot het doen van aanschafsuggesties door leden. Zo wordt de collectie voor en door hen samengesteld.

De collectie West-Brabant is 24/7 toegankelijk; via de website kunnen leden uit al onze acht gemeenten uit onze volledige catalogus boeken reserveren en ophalen in een locatie naar keuze. En voor wie moeite heeft met het zelf bezoeken van de bibliotheek bieden we de Boekendienst aan Huis aan, waarbij vrijwilligers boeken uitzoeken in de bibliotheek en bezorgen bij mensen thuis.

Nederlandse bibliotheken bieden hun leden ook **de online bibliotheek** aan; daar kan inmiddels worden geput uit een collectie van ongeveer 20.000 titels die kunnen worden gedownload op een computer, tablet of telefoon. Deze boeken zijn nooit uitgeleend en altijd beschikbaar. Voor boeken die de bibliotheek niet heeft, kunnen leden gebruikmaken van

het Interbibliotheccair Leenverkeer. Die ene roman of dat ene studieboek wat misschien nog in één openbare bibliotheek in Nederland aanwezig is, kan op die manier ook bij de inwoners van West-Brabant terecht komen.

Speciale aandacht is voor de collectie-onderdelen **BoekStart** met boekjes voor baby's, peuters en hun ouders, het **Makkelijk Lezen Plein**; voor kinderen die net wat meer ondersteuning bij lezen kunnen gebruiken en de **Makkelijk Lezen Collectie**; voor mensen die moeite hebben met lezen en schrijven en mensen die de Nederlandse taal nog gaan leren. Bij de samenstelling van de collectie hebben wij gelet op de bruikbaarheid ervan voor de ontwikkeling van taalvaardigheid en maatschappijoriëntatie. De collectie bestaat uit leesboeken op verschillende leesniveaus, taalcursussen en informatieve boeken en alle informatie is in eenvoudig Nederlands.

In 2021 waren inclusie en diversiteit thema's die veel aandacht kregen. We hebben **een regenboogcollectie** samengesteld die inmiddels in veel van onze bibliotheken te vinden is. Met deze collectie wil de bibliotheek een stevige rol spelen in de informatievoorziening over LHBTI's en de samenwerking tussen hetero's en LHBTI's bij het streven naar emancipatie, sociale acceptatie en gelijke rechten.

Onze collectie blijft belangrijk en relevant als het gaat om het vergroten van leesplezier en het toegang bieden tot kennis en betrouwbare informatie.

VRIJWILLIGERS

Vrijwilligers zijn van grote waarde. Vrijwilligers helpen de Bibliotheek West-Brabant haar missie te verwezenlijken door zichzelf te ontwikkelen en anderen te stimuleren dit ook te doen. Zij zorgen er samen met de medewerkers voor dat iedereen zich welkom voelt bij ons. We zoeken naar slimme combinaties van betaalde krachten en vrijwilligers, zodat ook zij van elkaar leren. Bovendien is de inzet van vrijwilligers een manier om dicht bij deze samenleving te kunnen staan. In alle bibliotheken bieden we ruimte voor vrijwilligers (en stagiaires). In 2021 werkten er maar liefst 275 vrijwilligers bij de Bibliotheek West-Brabant.

Om onze eigen medewerkers in de frontoffice te ondersteunen bij het samenwerken met vrijwilligers, hebben alle Medewerkers Informatie & Advies en alle servicemedewerkers eind 2021 een training 'samenwerken met vrijwilligers' doorlopen.

Aan bod kwam onder meer: maatwerk, communicatie, binding en feedback geven en ontvangen. Een leven lang leren geldt natuurlijk ook voor onze eigen organisatie!

In 2021 is het vrijwilligersbeleid ontwikkeld en er is een vrijwilligerscoördinator voor de hele organisatie. Bibliotheek West-Brabant investeert in vrijwilligers om hen te binden, maar ook om ervoor te zorgen dat hun kennis up-to-date blijft. In september 2021 hebben we een onderzoek uitgezet onder onze vrijwilligers om hun tevredenheid op o.a. het gebied van werkinhoud, samenwerking en veiligheid te peilen. De tussenresultaten zijn reeds binnen, maar er worden in Q1 van 2022 nog verdiepende gesprekken gepland om de definitieve conclusies en aanbevelingen voor onze organisatie te concretiseren.

de bieb
helpt

275
vrijwilligers

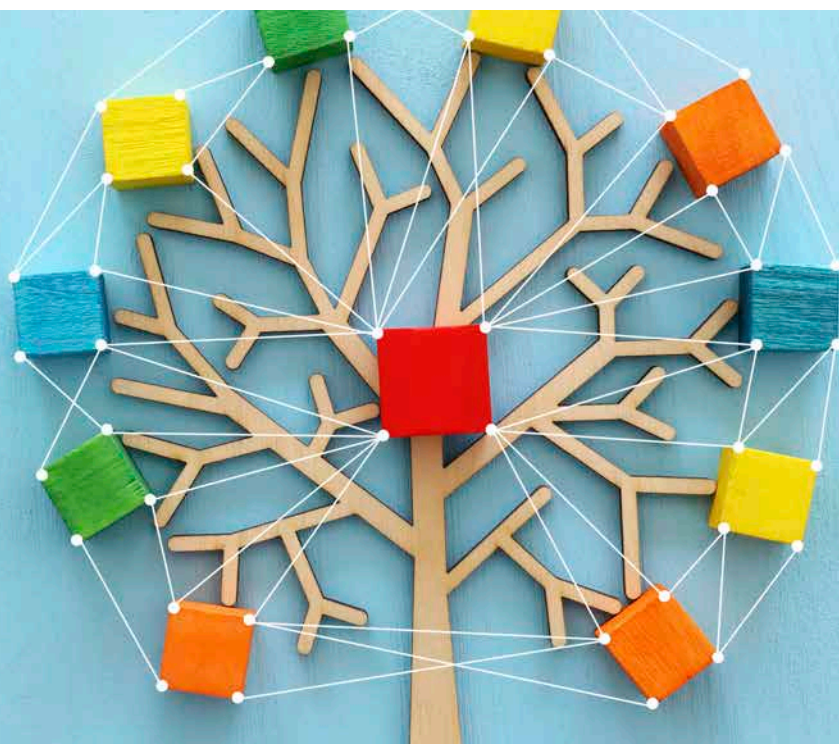
NIEUWE CAO

Heel 2021 is er geprobeerd om een gezamenlijke CAO tot stand te brengen voor de openbare Bibliotheken en de kunst en cultuursector. In het land zijn de laatste jaren namelijk veel gecombineerde organisaties ontstaan. Het is echter niet gelukt, waarna er is gekozen voor 2 losse CAO's met het voornemen om heel 2022 te werken aan een gezamenlijke CAO.

Op 21 december hebben de onderhandelingsdelegaties van de VOB en de vakbonden FNV en CNV een mondeling principeakkoord bereikt over de CAO OB. De looptijd van de CAO OB is van 1 juli 2020 tot en met 31 december 2022. Met de nieuwe CAO zal de voorgenomen functiehuisherziening wel plaatsvinden. Dit is een omvangrijk traject.

Bibliotheek West-Brabant heeft landelijk deelgenomen als één van de pilot-bibliotheken om dit traject goed vorm te geven. Bibliotheken krijgen een jaar de tijd om het functiehuis goed in te richten. Door de deelname als pilot-bibliotheek zal dit minder tijd vragen.

**de bieb
ontwikkelt
en brengt
samen**

Op 1 januari 2020 is het vierjarige samenwerkingsconvenant ingegaan wat Bibliotheek West-Brabant heeft afgesloten samen met de acht gemeenten die gebruik maken van onze dienstverlening. Deze samenwerking geeft ons de mogelijkheid om een duurzame doorontwikkeling te kunnen maken ten behoeve van het aanbod en de ontwikkeling van de bibliotheekvoorzieningen en innovatie slimmer vorm te geven. We hebben gekozen voor de ontwikkeling van de innovatieprojecten blended learning en een CRM-systeem. Door de coronabeperkingen in 2020 konden de activiteiten niet plaatsvinden en zijn deze opgepakt in 2021.

In 2021 stond het opzetten van het blended learning onderzoek centraal. In het laatste kwartaal is het onderzoek uitgezet bij de doelgroep. We onderzoeken waar de leerbehoeften, pijnpunten en mogelijkheden liggen op het gebied van digitale vaardigheden. Met deze resultaten kunnen we ervoor zorgen dat onze diensten en activiteiten beter aansluiten bij onze doelgroepen en er een toename ontstaat in het bereik.

In 2021 zijn we ook gestart met een nieuw meerjarenproject. Er komen in de bibliotheek steeds meer bezoekers om te studeren, te werken of deel te nemen aan

activiteiten. Hiervoor hoeven mensen geen lid te zijn van de bibliotheek. In 2021 hebben we uitgezocht hoe we bezoekers kunnen bereiken die geen lid zijn. We willen een relatie opbouwen met onze bezoekers zodat we hen o.a. op de hoogte kunnen brengen van onze activiteiten en ons aanbod. We hebben dit project samen met onze collega Theek5 opgepakt. Eind 2021 hebben we gezamenlijk gekozen voor een CRM-systeem dat bij verschillende andere bibliotheken al wordt gebruikt. Dit systeem zal in 2022 gekoppeld worden aan het bibliotheeksysteem waarna we aan de slag gaan met het uitwerken van de proposities waar we ons op gaan richten. De regionale samenwerking heeft ook toegevoegde waarde op het gebied van bevordering van kwaliteit, efficiëntie en continuïteit van bibliotheekdiensten.

Daarnaast bevordert het ook de onderlinge kennisdeling. In 2021 zijn er meerdere ontmoetingen geweest tussen de acht gemeenten en Bibliotheek West-Brabant. We willen graag gezamenlijk de effecten gaan meten van onze producten en dienstverlening op persoonlijk en maatschappelijk niveau. Gezamenlijk hebben we ervoor gekozen om in 2021 te starten met het uitvoeren van effectmetingen op twee onderdelen: 'de Bibliotheek op school' en de aanpak voor laag(digi) taalvaardigen.

- De Bibliotheek op school: we hebben gekozen voor een aanpak die zo min

mogelijk hinder voor deelnemers geeft en plaatsvindt binnen de bestaande aanpak. Enerzijds hebben we een onderdeel effecten toegevoegd aan de bestaande jaargesprekken met de scholen. Deze nieuwe aanpak is in 2021 ontwikkeld en zal vanaf voorjaar 2022 gebruikt worden. Daarnaast zijn scholen eind 2021 uitgenodigd deel te nemen aan de landelijke dBos monitor.

- Aanpak taaltrajecten: vanuit het WEB-overleg van de gemeenten in onze arbeidsmarktregio is gekozen voor een samenwerking met de Universiteit van Maastricht/Maurice de Greef voor regionale impactmeting Sociale inclusie voor al deze gemeenten. De ontwikkeling van deze impactmonitor loopt echter vertraging op door AVG-kwesties. De verwachte termijn voor de start hiervan is momenteel nog niet bekend.
- Aanpak digitale trajecten: bij de cursussen die gericht zijn op digitale vaardigheden en e-overheid (zoals Klik & Tik en Digisterker) nemen we vanaf september 2021 met behulp van de landelijke KB impactmonitor een digitale vragenlijst af bij de deelnemers tijdens de les. Deze vragenlijst krijgen de deelnemers voor en na afloop van de cursus, om te achterhalen wat het effect van de cursus is voor de individuele deelnemers. Afgelopen jaar zijn deze cursussen helaas regelmatig geannuleerd door coronamaatregelen.

de bieb
voor jong
en oud

De bieb is voor iedereen toegankelijk

De bibliotheek is voor iedereen toegankelijk, maar om materialen te lenen moeten mensen, jong en oud, lid zijn. Het aantal leden schommelt en al enkele jaren is een geleidelijke afname te zien. Dat is landelijk zo en Bibliotheek West-Brabant is hierop geen uitzondering. In Bibliotheek West-Brabant is jeugd tot 18 jaar gratis lid en vanaf 18 jaar betaal je een jaarlijkse contributie.

Contributievrij tot 18 jaar is een belangrijk uitgangspunt om toegang tot de bibliotheek zo laagdrempelig en kansrijk mogelijk

te houden. Bibliotheek West-Brabant volgt daarmee de WSOB (Wet Stelsel Openbare Bibliotheekvoorzieningen).

Het aantal betalende leden nam af. Dit is een landelijke trend, maar we kunnen hierbij vermelden dat de coronamaatregelen, zoals het langdurig moeten sluiten van onze bibliotheken, hier de voornaamste oorzaak van is.

In 2022 zal Bibliotheek West-Brabant de ledenontwikkelingen nauw volgen. We onderzoeken daarbij ook mogelijkheden om leden te behouden of meer leden te werven.

2021 was een ongekend jaar waarbij Bibliotheek West-Brabant net als alle andere organisaties voor behoorlijke uitdagingen is gesteld. Door de lange lockdown van december 2020 t/m juni 2021 werden we geconfronteerd met sluiting en vergaande beperkingen, wat invloed had op de programmering en activiteiten. Door deze omstandigheden hebben we alles op alles gezet om zoveel mogelijk dienstverlening in aangepaste vorm door te laten gaan.

Denk hierbij aan:

- Online taal oefenen, o.a. via Whatsapp, Zoom of Teams
- Het ontwikkelen en aanbieden van webinars en online workshops
- Het aanbieden van online cursussen
- Digitale koffie/vragenuurtjes
- Digitale hulplijn voor digitale- en taalvragen
- Digitale dienstverlening voor scholen
- Online spreekuren

Tijdens de lockdown zijn verschillende deelnemers en taalvrijwilligers aan de slag gegaan met online taal oefenen via WhatsApp, Zoom, Teams of Skype. Er zijn nieuwe digitale taalvrijwilligers geworven en getraind.

Via een speciaal o6-nummer konden mensen ons bereiken met digitale en/of taalvragen of over informatie over vrijwilligerswerk. Het was mogelijk om Klik & Tik op afstand te volgen waarbij deelnemers thuis aan de slag konden met de cursus en vrijwilligers hen op afstand begeleidden. In juni is er een speciaal online taalcafé gestart voor mensen (NT2) die op de wachtlijst bij Curio staan. Vanaf eind mei zijn waar mogelijk de Taaloefengroepen weer herstart.

Een belangrijke kanttekening hierbij is dat het fysiek ontmoeten essentieel blijft voor een deel van onze deelnemers én vrijwilligers. Online toepassingen bieden tal van nieuwe mogelijkheden, ook om een bredere doelgroep

te bereiken. Maar, we ervaren dat zeker voor het leren van basisvaardigheden en het vergroten van leesbevordering uitsluitend onlineactiviteiten niet voldoen.

Tijdens de lockdown zijn zoveel mogelijk activiteiten doorgegaan, passend binnen de geldende maatregelen. Onze stakeholders hebben we het hele jaar door op de hoogte gehouden van de stand van zaken door middel van infosheets.

Voor de boekenliefhebbers hebben we succesvol de **Afhaalbieb**, die ontstaan was in de tweede lockdown, voortgezet. Daarnaast hebben we de **Online Bibliotheek** extra onder de aandacht gebracht, digitaal zijn we altijd open!

> Online bibliotheek

Er is fors meer gebruik gemaakt van de Online Bibliotheek. In totaal werden er vorig jaar in het werkgebied van Bibliotheek West-Brabant **69.527 e-books** uitgeleend, tegen 64.440 in 2020. Het aantal uitleningen van e-books steeg daarmee met **8 procent**. Ook werden vanaf juli 2021 **19.541 luisterboeken** geluisterd. In december 2020 is de pilot **TijdschriftenBieb** geïntroduceerd. Dit is een tijdelijke gratis app voor bibliotheekleden waarin zij online een selectie tijdschriften kunnen lezen. Hier is volop gebruik van gemaakt.

Op 19 december 2021 ging opnieuw een landelijke lockdown in. De eerste keer echter dat de bibliotheken als essentiële voorziening werden gezien, waardoor bibliotheken op de reguliere tijden open konden blijven. Bezoekers konden blijven lezen, werken of studeren en materialen lenen. Uiteraard allemaal op 1,5 meter afstand van elkaar. Groepsactiviteiten vonden helaas geen doorgang, met uitzondering van ons online aanbod.

Alle spreekuren werden wel gecontinueerd; bezoekers konden terecht met vragen over de digitale overheid en basisvaardigheden, zowel in de vestigingen als telefonisch.

E-BOOKS IN 2021

Sinds 2014 kunnen leden van de openbare bibliotheek e-books lenen. Elk jaar komen er steeds meer leden met een e-bookaccount bij en worden er meer e-books uitgeleend. In deze infographic staan de belangrijkste cijfers over het gebruik van e-books in 2021 voor de Bibliotheek West-Brabant.

de Bibliotheek
online

Geregistreerde accounts

Leners

Uitleningen

Meest geleende e-books in 2021

- 1 't Hooge Nest
Roxane van Iperen
- 2 Een verhaal uit de Zomestad
John-Alexander Janssen
- 3 De gelukvinder
Edward Vendel
- 4 De meeste mensen deugen
Rutger Bregman
- 5 Alles wat er was
Hanna Bervoets

Hoe werden de e-books gelezen?

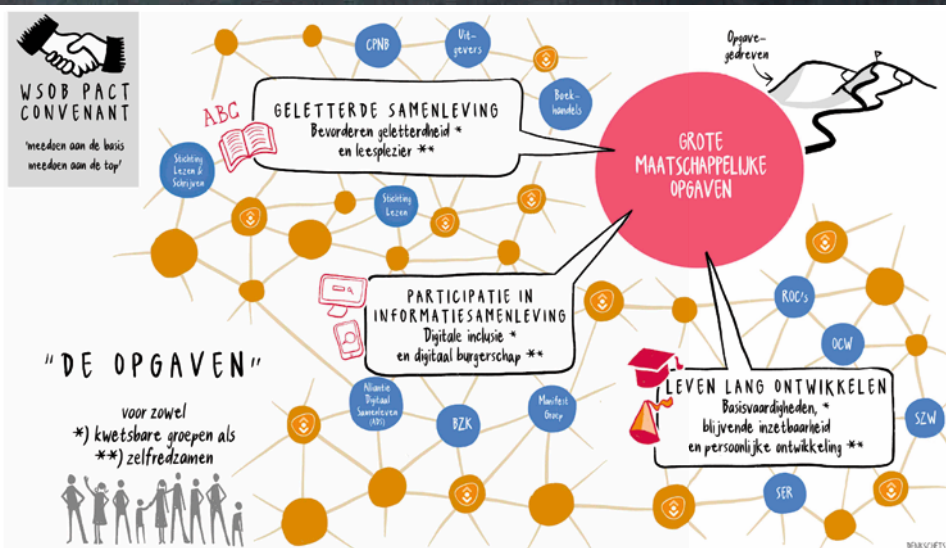

Bron: de Koninklijke Bibliotheek

Uitleningen per genre

HET LANDELIJK BIBLIOTHEEKCONVENANT

MAATSCHAPPELIJKE OPGAVEN

Het landelijke bibliotheekconvenant 2020-2023 werd begin oktober 2020 ondertekend. Met dit convenant leggen bibliotheken en de drie overheidslagen vast dat zij zich gezamenlijk gaan inzetten voor leesbevordering, digitale inclusie en een leven lang ontwikkelen. Ook zijn er afspraken gemaakt om de toekomst van de openbare bibliotheek te waarborgen. Bibliotheek West-Brabant participeerde in 2021 in de landelijke regiegroepen participatie en Leven lang ontwikkelen en heeft hiermee mede vormgegeven aan de landelijke netwerkagenda.

Hieronder nemen we je mee in de maatschappelijke opgaven uit het landelijke bibliotheekconvenant waar de bibliotheek aan bijdraagt. Deze maatschappelijke opgaven zijn nauw met elkaar verbonden en kunnen niet los van elkaar gezien worden.

> Geletterde samenleving

Bevorderen geletterdheid en leesplezier

> Participatie in informatiesamenleving

Digitale inclusie en digitaal burgerschap

> Leven lang ontwikkelen

Basisvaardigheden en blijvende inzetbaarheid

**OP WEG
NAAR DE
TOEKOMST**

GELETTERDE SAMENLEVING: bevorderen geletterdheid en leesplezier

De bibliotheek is vanaf de vroegste jeugd een essentiële partner bij het stimuleren van het lezen. Een goede leesvaardigheid is een basisvaardigheid die essentieel is bij het voorkomen en bestrijden van laaggeletterdheid. De bibliotheken doen dit op grond van de algemene wettelijke bibliotheektaken in de WSOB, maar ook via speciale programma's als Tel mee met Taal, de Bibliotheek *op school* en BoekStart binnen Kunst van Lezen. In 2020 werd ook het Leesoffensief gelanceerd: een initiatief van instellingen die zich met leesbevordering bezighouden (De Leescoalitie) om lezen onder jongeren en voorlezen aan kinderen te stimuleren. Bibliotheken hebben hierbij de expliciete opdracht gekregen om een extra impuls te geven aan lees- en taalstimulering. Daarmee sluit het Leesoffensief aan op al bestaande programma's als BoekStart en dBos.

Het Leesoffensief is vanuit de Brabantse Netwerk Bibliotheek vormgegeven. In 2021 is het Leesoffensief Brabant ontkiemd van kleine spruit naar prachtige ketenaanpak! We startten o.a. met een manifest, om vervolgens via bijeenkomsten awareness te creëren bij strategische ketenpartners bijvoorbeeld door expertisevergroting en een gezamenlijk aanbod. En met trots kunnen we nu zeggen dat het Leesoffensief Brabant een gerespecteerd initiatief is, wat deuren opent naar ketensamenwerkingen op strategisch niveau.

Het Leesoffensief heeft daarnaast nog iets anders gebracht. Het is een fantastisch voorbeeld van hoe we als Brabantse netwerk bibliotheek de maatschappelijke opgaven vorm kunnen geven. In 2022 gaan we binnen ons netwerk ook de andere maatschappelijke opgaven vormgeven.

Binnen het werkgebied van Bibliotheek West-Brabant organiseerden we voor alle scholen dienstverlening met verschillende werkvormen zodat we goed met de leerkrachten en leerlingen in contact bleven. In 2021 hebben we een mix aan bijeenkomsten georganiseerd voor scholen zowel fysiek als online.

Op 31 maart '21 is een webinar georganiseerd als vervolg op het eerdere webinar in oktober 2020. Keynote speaker was Kees Broekhof van Sardes, een advies- en onderzoeksbureau op het gebied van onderwijs. Daarna was het mogelijk om 2 van de 4 workshops, gegeven door onze eigen leesmediaconsulenten, te volgen. Het totaal aantal deelnemers bedroeg 63.

In november is door Bibliotheek West-Brabant het symposium 'Ik ben leraar dus ik lees' georganiseerd. Heel erg fijn dat dit symposium, inhoudelijk een vervolg op de vooraf gegeven webinars, fysiek door kon gaan. Keynote speaker was Jelle Jolles, hoogleraar Neuropsychologie. Hij vertelde waarom lezen zo belangrijk is voor de ontwikkeling van je brein, het kindere brein. Daarna konden deelnemers weer kiezen uit verschillende workshops gegeven door leesmediaconsulenten en Martijn Hensgens. In totaal waren er 50 deelnemers.

Onze leesmediaconsulenten konden minder fysiek op hun scholen aanwezig zijn, maar het contact intensiverde wel zodat we konden blijven bijdragen aan het stimuleren van leesplezier en het mede voorkomen van laaggeletterdheid.

bevorderen
leesvaardigheid
en leesplezier

de bieb
stimuleert

PROGRAMMA'S JEUGD

> Boekstart

Bij BoekStart werken bibliotheek, gemeente en consultatiebureau samen. Wanneer een baby geboren is, ontvangen de ouders binnen 3 maanden een brief van de gemeente met een waardebon. Met deze bon kunnen de ouders een gratis BoekStart koffertje ophalen bij de bibliotheek. In dit koffertje zitten twee boekjes, voorleestips en een boekenlegger. Het kind wordt ook meteen ingeschreven als lid van de bibliotheek. De enige voorwaarde is dat het kind tussen 0 en 2 jaar oud is. Doel van BoekStart is om ouders en kinderen het plezier en belang van voorlezen te laten ervaren om zo een goede geletterde start te maken.

> BoekStart in de kinderopvang

Het doel van BoekStart in de kinderopvang is het stimuleren en bevorderen van het voorleesklimaat in de kinderopvang. Door middel van netwerkbijeenkomsten die tweemaal per jaar georganiseerd worden door de bibliotheek wordt gezorgd voor binding met de bibliotheek. Ook zijn digitale ouderavonden georganiseerd over voorlezen met baby's.

> Peuter Parade

Maandelijks wordt voor kinderen van twee tot vier jaar de Peuter Parade aangeboden in iedere gemeente van ons werkgebied. Een interactieve voorleesactiviteit met een verdiepende opdracht. Het concept wordt ontwikkeld door de Leesmediaconsulent 0-4 jaar en uitgevoerd door de lokale bibliotheekmedewerker.

Deze laatstgenoemde informeert de ouders over het nut van voorlezen, actuele collectie en brengt relevante websites onder de aandacht. Daarnaast wordt aandacht besteed aan mediaopvoeding en hoe ouders om kunnen gaan met andere media in combinatie met voorlezen. Ook wordt er iedere maand online aandacht geschonken aan de Peuter Parade door een filmpje op te nemen waarbij naast de focus op het voorlezen ook de activiteit wordt gestimuleerd. Dit is ontstaan vanwege de coronamaatregelen en we blijven dit aanbieden, ook wanneer fysieke activiteiten weer mogelijk zijn. Deze activiteit, waarin de elementen 'lezen, praten en doen'

centraal staan, spreekt aan. Ook actieve benadering van de doelgroep werkt effectief. Hierbij voorziet de bibliotheek in advies over media-opvoeding.

> dBos primair onderwijs

De doelstelling van dBos PO is door het vergroten van leesplezier de taalvaardigheid (en de algemene kennis) van de leerlingen te vergroten. Om dit te bereiken wordt gewerkt met verschillende bouwstenen. De belangrijkste bouwsteen is de inzet van de leesmediaconsulent die de school regelmatig bezoekt en daarbij de leerkrachten inspireert, ondersteunt en zorgt voor de inbreng van kennis en expertise op het gebied van leesbevordering. Doel hiervan is dat leesbevordering ook een plaats krijgt in het dagelijkse curriculum. Andere bouwstenen zijn collectie, monitoring leesgedrag, jaarlijkse voortgangsgesprekken met de directie en een leesplan dat jaarlijks gemaakt en aangepast wordt aan de situatie op de school. De school benoemt een leescoördinator die samen met de leesmediaconsulent verantwoordelijk is voor het vergroten van het leesplezier. Het volgen van de cursus Open Boek is voorwaarde om leescoördinator te worden. Om ervoor te zorgen dat de leescoördinator enthousiast en geïnspireerd blijft, worden jaarlijks 4 netwerkbijeenkomsten georganiseerd door de bibliotheek.

Hoe de bibliotheek *op school* vormgegeven is verschilt per gemeente en of scholen zelf meebetalen. Door de NPO gelden die beschikbaar zijn zien wij een toename in scholen die willen investeren in de inzet van de dBos, uiteraard onderschrijven wij deze ontwikkeling van harte. De extra inzet is zowel in 2021 gestart en zal in 2022 verder gecontinueerd worden.

> dBos voortgezet onderwijs

De doelstelling van dBos VO is door het stimuleren van leesplezier de taalvaardigheid (en de algemene kennis) van de leerlingen te vergroten. Leesbevordering krijgt zo een structurele plek in het lesprogramma. Bibliotheek West-Brabant werkt in alle acht gemeenten samen met het voortgezet onderwijs, maar het programma de Bibliotheek *op school* wordt nog niet overal uitgevoerd.

Om het lezen leuk te maken, te stimuleren en bewustwording van het belang van (voor) lezen te creëren, zijn er verschillende (landelijke) leescampagnes. Wij organiseerden verschillende leesactiviteiten voor de jeugd tijdens deze campagnedagen:

> Nationale Voorleesdagen

De beste manier om taalontwikkeling te stimuleren is door voorlezen, kijken, praten en verwerken. Het prentenboek van 2021 'Coco kan het' stond centraal tijdens een livestream waarin het boek werd voorgelezen en ouders tips kregen om thuis verder aan de slag te gaan met hun kindje(s).

> Kinderboekenweek

Het thema 'worden wat je wil' leende zich goed om leesplezier bij kinderen te stimuleren. Ze doken in de wereld van beroepen en dromen over wat je later zou kunnen worden. In deze coronaluwe periode gingen de meeste geplande activiteiten door, soms met aanpassingen in tijd en plaats.

> Voorleeswedstrijd

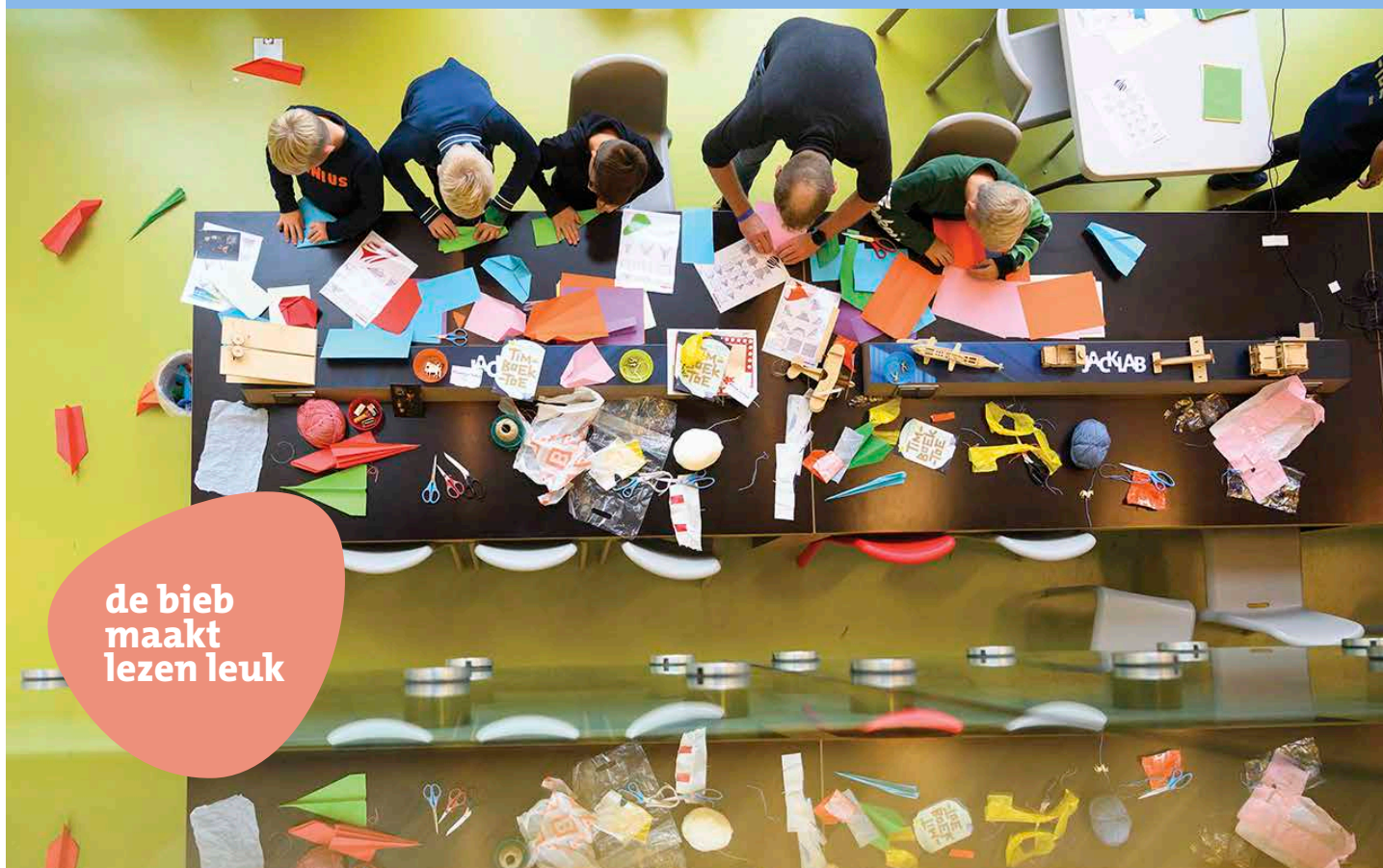
In alle gemeenten zijn kinderen van groep 7 en 8 druk bezig geweest met voorlezen. De deelnemende scholen hebben hun eigen kampioen deel laten nemen aan de plaatselijke voorleeswedstrijd. De landelijke finales werden afgezegd vanwege corona. In Brabant is de provinciale finale 'gewoon' digitaal doorgegaan.

> Digitale Voorleestas

In de Digitale Voorleestas zitten prentenboeken, doe-, zing-, speel- en praatopdrachtjes om samen te lezen en actief aan de slag te gaan. Alle leden kunnen gebruikmaken van deze digitale voorleesmogelijkheid die landelijk wordt gevuld met nieuwe prentenboeken.

> BiebFabriek

In de schoolvakanties wordt er voor de kinderen die niet op vakantie zijn elke week een activiteit georganiseerd in alle gemeenten. Om kunst en cultuur ook in de zomermaanden aan te blijven bieden en tegelijk het leesplezier en de taalvaardigheid te stimuleren om 'terugzakken' in leesniveau te voorkomen. De BiebFabriek richt zich op kinderen in de basisschoolleeftijd (6 – 12 jaar).

LEVEN LANG ONTWIKKELEN: basisvaardigheden en blijvende inzetbaarheid

De maatschappij verandert razendsnel en dit lijkt steeds sneller te gaan. Digitalisering, technologische ontwikkelingen, maar ook sociaaleconomische ontwikkelingen leiden tot (nieuwe) uitdagingen voor grote groepen mensen. Niet iedereen kan deze ontwikkelingen bijhouden en dit zorgt ervoor dat velen de aansluiting naar o.a. werk, grip op geld en een goede gezondheid missen of dreigen te verliezen. Daarnaast zijn er ook grote groepen die ten behoeve van hun brede persoonlijke ontwikkeling willen blijven leren.

De bibliotheek biedt een diverse programmering voor al haar volwassen inwoners. Door budgetten te combineren (met o.a. WEB, Belastingdienst, IDO) kunnen we een totaalprogramma aanbieden. Niet alleen voor persoonlijke ontwikkeling, maar zeker ook voor basisvaardigheden, activering en empowerment. De bibliotheek is hiermee de plek waar alle volwassenen terecht kunnen - fysiek en online - voor non-formeel en informeel educatieaanbod^[1], ook als opstap en wegwijzer naar andere informatie, dienstverlening en (formele) scholing in stad of dorp. Het is een plek waar iedereen welkom is.

Binnen het brede speelveld van Leven lang ontwikkelen lichten we hier de inspanningen die we verricht hebben op twee gebieden eruit: de aanpak laaggeletterdheid en persoonlijke ontwikkeling.

[1] Non-formeel aanbod bestaat uit cursussen die niet leiden tot een erkend diploma (er wordt geoefend). Onder informeel leren verstaan we aanbod waarbij het eerste doel 'vrijtijdsbesteding' is, maar waarbij je (onbedoeld) toch bijleert. Denk hierbij aan vrijwilligerswerk, een praatje op het schoolplein met een andere ouder of bijvoorbeeld diverse bibliotheekprogrammering als een lezing of een webinar.

de bieb
ontwikkelt
met je mee

AANPAK LAAGGELETTERDHEID

> De bibliotheek en basisvaardigheden

- > We investeren in onze (regie)rol in de lokale en regionale aanpak laaggeletterdheid, we investeren in de lokale taalnetwerken, Digi-Taalhuizen, taalsprekuren en collecties en leermiddelen op maat voor de doelgroep.
- > Om ook voor het taalsprekuren/vragen een alternatief te kunnen bieden tijdens de lockdowns hebben we gefaciliteerd in digitale koffie/vragenuurtjes. We zijn eind 2020 een pilot gestart met een lokale hulplijn voor het beantwoorden van digitale- en taalvragen. Men kan 24/7 via whatsapp een bericht of spraakbericht sturen met een vraag of 2 keer per week bellen met een van onze consultants. Wegens succes is deze pilot in 2021 verlengd.
- > Op de website www.bibliotheekwb.nl is een speciale pagina ingericht met een online Digi-Taalhuis. Hierop staat informatie in makkelijke taal over bijvoorbeeld corona, hoe men met de digitale overheid kan werken, gezond eten, spelletjes en vragen over je gezondheid.
- > We investeren in de bewustwording van maatschappelijke partners, bijvoorbeeld door het geven van de training 'Herkennen en doorverwijzen laaggeletterdheid'.

Tijdens de promo-campagne in de acht gemeentes tijdens de Week van Lezen & Schrijven werd een attentie uitgedeeld. Om aandacht te vragen voor laaggeletterdheid en bewustwording te creëren, was er een speciaal weggevertje: een recept waarvan de letters door elkaar stonden met een zakje vanillesuiker.

- > We investeren in regionale netwerken en samenwerkingsverbanden: we participeren actief binnen Taal West-Brabant en zijn partner van het Taalakkoord van De6.
- > We voeren programma's uit op het gebied van basisvaardigheden (taal, digitaal) en programma's die bijdragen aan activering en empowerment. Niet iedereen is namelijk klaar om een taaltraject in te stappen, ook al heb je dat nodig. Vaak moet er eerst geïnvesteerd worden in zelfvertrouwen. Hiermee stellen we de mensen met een leerbehoefte centraal: niet iedereen het gelijke, maar iedereen het zijne.
- > We werven en begeleiden vrijwilligers en we zorgen voor deskundigheidsbevordering voor hen.

PILOTS FACEBOOKGROEPEN WEBINARS

> Nieuw in 2021

- > Cubiss heeft als pilot de taaltraining voor vrijwilligers online opgezet en uitgevoerd voor onze arbeidsmarktregio.
- > Door corona was het in 2021 ook vaak niet mogelijk om op locatie te komen oefenen. In 2021 hebben we als nieuwe vorm van dienstverlening twee Facebookgroepen aangemaakt, waarmee mensen zelf thuis (extra) kunnen oefenen met de Nederlandse taal. De groepen zijn ingericht naar taalniveau: één groep voor A0-A1 en één groep voor A1-A2 niveau. Op dinsdag en donderdag plaatsen wij oefeningen/ video's in deze facebook-groepen, waarmee deelnemers zelf kunnen oefenen met luisteren en spreken. Ook kunnen vrijwilligers hier ideeën opdoen voor de begeleiding van hun Taal oefengroepje.
- > In 2021 hebben we ook diverse webinars aangeboden als online alternatief tijdens de lockdowns. In eenvoudige taal hebben we in aanloop naar de verkiezingen een webinar georganiseerd over de landelijke verkiezingen. Ook over het (nieuwe) donorregister hebben we dit georganiseerd en we hebben een webinar Herkennen & doorverwijzen laaggeletterdheid georganiseerd.

dromen,
durven,
doen

Regionale samenwerking: Dromen, durven, doen

Taal West-Brabant is de naam van het taalnetwerk van de WEB-regio West-Brabant. Hieronder vallen 14 gemeenten: Altena, Bergen op Zoom, Breda, Drimmelen, Etten-Leur, Geertruidenberg, Halderberge, Moerdijk, Oosterhout, Roosendaal, Rucphen, Steenbergen, Woensdrecht en Zundert. Deze regio heeft een eigen beleidsplan voor de aanpak laaggeletterdheid met als titel Dromen, Durven, Doen! Hierin staat o.a. dat de regio meer gaat samenwerken in de aanpak laaggeletterdheid. De twee speerpunten in dit plan zijn: De basis op orde en Meer mensen bereiken. Ook heeft in 2021 iedere gemeente een lokale uitwerking gemaakt van dit beleidsplan Dromen, Durven, Doen.

Eind 2020 is een start gemaakt met 'De basis op orde'. Dit leidde tot vijf hoofdthema's die in 2021 in 5 werkgroepen aandacht hebben gekregen. De werkgroepen verschillen onderling in intentie (beleid/uitvoering), en hebben eigen doelstellingen (output), frequentie en duur.

- Werkgroep 1) Taalketen en 2) Bibliotheken WEB hebben focus op een (verbeterde) beleidsinvulling en het maken en vastleggen van afspraken. Deze twee werkgroepen bestaan uit bibliotheekmanagement en aanbieders en wordt gefaciliteerd vanuit het Regioteam. Dit zijn blijvende overleggen.
- De tijdelijke werkgroepen 3) De vrijwilliger, 4) De cursist en 5) De taalketen; realisatie is gericht op uniformering van de aanpak, een praktische verbeterslag en bestaan elk uit een aantal Digi-Taalhuis coördinatoren, ROC docenten, expertise (op aanvraag), de regiocoördinator en management vanuit de bibliotheek (adviesrol). In een online Informatiebank delen de Digi-Taalhuis coördinatoren nu deze kennis en informatie. Vier van onze collega's hebben actief in deze werkgroepen geparticipeerd.

De output van de werkgroepen is verwerkt in het Samenwerkboek Taal West-Brabant, waarin informatie te vinden is over de – nu uniforme - aanpak m.b.t. doorverwijzen, klantreizen, non-formeel aanbod, toetsing en vrijwilligers.

Andere relevante output: de elf Taalhuizen die in de arbeidsmarktregio vallen onder de coördinatie van de vijf bibliotheekorganisaties gebruiken vanaf Q3 uniforme namen (Digi-Taalhuis + naam gemeente) en uniforme logo's. Ook een programma van eisen voor de regiowebsite is gezamenlijk tot stand gekomen.

de basis
op orde

PERSOONLIJK LEERMOTIVATIE

> Persoonlijke ontwikkeling

Naast de groepen met lage basisvaardigheden, zijn er ook groepen die weliswaar goed kunnen meekomen in de maatschappij en op de arbeidsmarkt, maar die ten behoeve van hun brede persoonlijke ontwikkeling willen blijven leren. Ook voor hen is het van belang dat er mogelijkheden zijn om hun vaardigheden te vergroten. Door al deze mensen in staat te stellen te leren en te ontwikkelen dragen we bij aan welzijn, kritisch burgerschap en inclusie in onze veranderende samenleving. De bibliotheek zet zich hiervoor in door iedereen met een intrinsieke leermotivatie uit te nodigen om mee te doen aan onze programma's.

- In 2021 zijn een aantal webinars georganiseerd over actuele digitale thema's, zoals werken met LinkedIn, Kind en beeldschermgebruik, smartphone fotografie en Cybercrime. Van ieder thema is een DigiWegwijspagina samengesteld waar bezoekers met behulp van speciaal geselecteerde content en collectie zich verder kunnen verdiepen in dit onderwerp.
- Met online cursussen van GoodHabit, Soofos en Skills Town konden onze leden hun persoonlijke en professionele vaardigheden verbeteren. In 2021 is er een uitgebreid landelijk online cursusaanbod gelanceerd, met o.a. thema's als management, veiligheid, gezondheid, persoonlijke kracht, communicatie, leiderschap en digitale vaardigheden.

de bieb
inspireert

PARTICIPATIE IN INFORMATIESAMENLEVING: digitale inclusie en digitaal burgerschap

Digitalisering en technologie hebben een steeds grotere impact op ons leven. Iedereen moet kunnen meedoen in de digitale samenleving. Overheden en organisaties communiceren steeds vaker digitaal en er wordt van uitgegaan dat iedereen hierin mee kan. Daarom is het noodzakelijk dat mensen goed geïnformeerd worden en dat ze (nieuwe) digitale vaardigheden aangeboden krijgen.

digitale
inclusie en
digitaal
burgerschap

> IDO (Informatiepunt Digitale Overheid)

in 2020 is de voorbereiding uitgevoerd voor de lancering van Informatiepunten Digitale Overheid in de bibliotheek. Er zijn gesprekken gevoerd met samenwerkingspartners (o.a. gemeente en welzijnsorganisaties). Medewerkers van de bibliotheek zijn getraind en er zijn praktische voorbereidingen getroffen.

In 2021 is in vier gemeenten een Informatiepunt Digitale Overheid gelanceerd: in de gemeente Bergen op Zoom, Halderberge, Roosendaal en Zundert.

In totaal zijn via deze punten 169 vragen binnengekomen. Vanaf de zomer hebben we een toeloop ervaren van vragen over de corona check app en het maken van test- en prikafspraken. In samenwerking met welzijnsinstellingen zijn deze vragen zo goed mogelijk afgehandeld.

De rol van de bibliotheek is inmiddels door de Rijksoverheid geormerkt als cruciaal bij het helpen en ondersteunen van iedereen met een (digitale) hulpvraag. De overheid heeft daarvoor begin 2022 een subsidie van 18 miljoen aan de landelijke bibliotheekorganisatie verleend om deze functie nog verder uit te rollen naar alle bibliotheken. Dit geeft ons de mogelijkheid om de IDO's verder vorm te geven. Eind 2022 zal er in elke gemeente binnen het werkgebied van Bibliotheek West-Brabant een IDO zijn naast telefonische en online mogelijkheden.

> Webinars

Alle inwoners kunnen terecht met vragen bij de bibliotheek. In 2021 is een webinar georganiseerd, Werken met de digitale overheid. Waarbij deelnemers worden geïnformeerd over zaken die je zelf online kunt regelen en waar je e.e.a. kunt vinden, hoe je je DigiD kunt aanvragen en gebruiken als je wilt inloggen op overheidswebsites. Daarnaast is er o.a. een webinar georganiseerd in samenwerking met de rechtswinkel Zuid-West Nederland, deelnemers kregen specifiek uitleg over juridische thema's.

> Digitale inclusie

Op het gebied van digitale inclusie is in de tweede helft van 2021 de cursus Digitaal integreren voor nieuwkomers gegeven. In 8 bijeenkomsten hebben deelnemers gewerkt aan algemene computerkennis en digitale vaardigheden, die je heel hard nodig hebt om goed je weg te kunnen vinden in Nederland. De cursus is gegeven in het Nederlands, maar voor een zo hoog mogelijk leerrendement was er ook altijd een tolk Arabisch en Tigrinya aanwezig. Deze cursus is gefinancierd uit WEBgelden. De cursus werd precies voor de laatste lockdown van 2021 afgerond.

De bibliotheek vindt het belangrijk dat iedereen mee kan doen, ook op digitaal vlak. Daarom brengen we dit onderwerp regelmatig onder de aandacht. In dit kader heeft er ook een eerste netwerkbijeenkomst plaatsgevonden over digitale inclusie in de gemeente Halderberge.

> Digiwegwijs

voor het bevorderen van digitale inclusie en digitaal burgerschap heeft Bibliotheek West-Brabant ook in 2021 een aantal digitale thema's onder de aandacht gebracht. Bijvoorbeeld over het onderwerp gaming is in een aantal activiteiten en educatieve bronnen vormgegeven:

DIGIWEGWIS WEBINARS

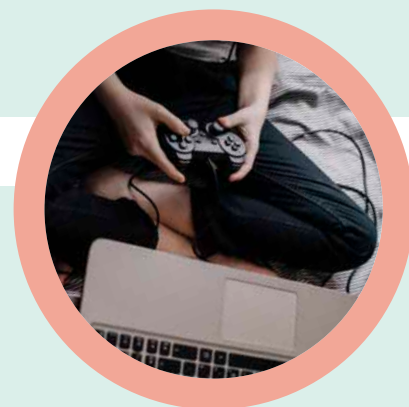
> DigiWegwijs themapagina Gaming

Naast veel kritieken en vooroordelen (gamen is verslavend, zet aan tot geweld, het maakt kinderen sociaal geïsoleerd), zijn er ook positieve effecten van games. Ze bevorderen de creativiteit, het ruimtelijk inzicht, het strategische denken, de oog-brein-handcoördinatie en zelfs ook de sociale intelligentie. Op de DigiWegwijs thema pagina van bibliotheek West-Brabant konden bezoekers alles leren over dit onderwerp.

> Webinar gamen: hobby of probleem?

In samenwerking met de GGD en Novadic Kentron is er op 25 februari 2021 een webinar georganiseerd voor ouders over het thema Gaming. Voor de meeste kinderen die gamen is het een leuke hobby die ze nu vaker beoefenen, omdat ze door corona meer thuis zijn dan gewoonlijk. In dit webinar werden er tips gedeeld over hoe je je kind kunt ondersteunen om gamen als hobby te blijven doen.

Een ander thema waar we aandacht aan hebben besteed is het thema Cybercrime. In samenwerking met de Politie Zeeland West-Brabant is er een webinar georganiseerd 'Veilig online op vakantie'. Hierin zijn deelnemers geïnformeerd over online veiligheidsaspecten waar je op kunt letten voor, tijdens en na je vakantie.

> CodorDojo

Bibliotheek West-Brabant organiseert één keer in de maand CodorDojo. Hier leren kinderen programmeren, een eigen game maken, een eigen website bouwen of 3D printen/ontwerpen. Elke maand is er een ander thema waarbij de kinderen door ervaren en deskundige vrijwilligers op weg worden geholpen.

CoderDojo online: ook bij 'CoderDojo goes online' kunnen kinderen op een laagdrempelige manier kennis maken met computers en technologie. Tijdens een CoderDojo event konden kinderen tussen de 7 en 17 samen met ouders een eigen game maken.

ALGEMENE KERNGETALLEN 2021

Gemeente	Jeugdleden tot 18 jaar	Volwassen leden vanaf 18 jaar	Scholen en instellingen ¹⁾
Bergen Op Zoom	10382	3018	450
Halderberge	4185	833	42
Moerdijk	7789	1248	217
Roosendaal	18580	2923	536
Rucphen	4115	490	44
Steenbergen	3674	828	153
Woensdrecht	1872	775	63
Zundert	3846	715	80
Totaal	54443	10830	1585

¹⁾ Scholen en instellingen; hier worden de groepspassen geteld. Elke groep telt als lener.

Het aantal uitleningen:

- E-books: 69.527
- Luisterboeken: 19.541

Het aantal leden met een account voor de online bibliotheek per 31-12-2021:

- Geldige leners ongeacht transacties: 5.061
- Geldige leners met minimaal 1 transactie: 4.195

**bieb in
cijfers**

**E-books
69.527**

**Luister-
boeken
19.541**

**Geldige
leden
5.061**

**Actieve
leden
4.195**

MEERWAARDE VAN DE BIEB

De bibliotheek is naast een plek waar je boeken kunt lenen ook een plek om jezelf te ontwikkelen. We bieden cursussen, trainingen en activiteiten aan, zowel online als fysiek. We ondersteunen en stimuleren mensen in hun ontwikkeling en bouwen samen aan een betere samenleving.

Klik *hier* of scan de QR code om de informatiefilm over de Bibliotheek West-Brabant te bekijken.